

JONATHAN DE SHALIT

ZRÁDCE

MEZINÁRODNÍ BESTSELLER

Z R Á D C E

Copyright © 2015 by Keter Books Ltd.

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Hana Catalano, 2021

Cover © Kreativní bojovníci s.r.o., 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-0776-8 (pdf)

Jonathan de Shalit

Z R Á D C E

 VENDETA

Zničehonic se snesl soumrak. Ještě před několika minutami modrá a čistá obloha během chvilky zřialověla a hned vzápětí zčernala, jako kdyby do sebe nasákla inkoust. Teplo dne, celkem příjemné na počátek března, nahradil náhlý chlad. Stíny se prodloužily a potemněly. Ulici osvětlovala tlumená světla a zdi omývaly paprsky tlumených reflektorů. A v jejich záři vypadaly ty úžasné stavby jako velkolepé kulisy pro nějakou divadelní hru. Bylo 18:02. Mladík procházel úzkou ulicí ještě jednou, při chůzi tahal za zip u svého kabátu, který už stejně nešel víc zapnout, a znovu prošel kolem železné brány americké ambasády. Byl sám v ulici, která se zdála být na chvíli prázdná. Od široké ulice Via Veneto, na niž shlíželo nádherné průčelí ambasády umístěné v budově bývalého paláce, doléhal neustálý hluk silničního provozu. Velká americká vlajka se svými červenými a bílými pruhy svítícími v kuželi bodového světla visela bičovaná studeným větrem na konci vysokého stožáru. Na první pohled ta obrovská budova se všemi svými neprodyšně uzavřenými okny připadala tomu mladému muži prázdná a pochmurná. Ale věděl, že její

místnosti jsou právě v tu chvíli zaplněné stovkami lidí. Vrátil se a pevně stiskl bzučák interkomu na bráně. Dvě bezpečnostní kamery instalované vysoko nad ním se tiše natočily a zaostřily se na něj.

„Prosím?“ ozval se kovový, nosový hlas z reproduktoru interkomu.

„Rád bych hovořil s někým z tajných služeb,“ reagoval mladík klidným hlasem plynule anglicky.

„Konzulární hodiny jsou od deseti do dvou,“ informoval hlas. „Můžete se vrátit zítra.“

„Rád bych hovořil s někým z tajných služeb,“ opakoval mladík. „Nepožaduji konzulární služby a nemám v úmyslu přijít zítra znovu. Jsem tady v důležité a naléhavé záležitosti.“

„Jak se jmenujete a co vás přivádí na tuto ambasádu?“

„Kdo jsem a proč přicházím jsou detaily, které sdělím pouze zástupci rozvědky.“ Mladík chvíli zaváhal a pak dodal: „Jde o věc národní bezpečnosti.“

„Vstupte, prosím,“ oznámil hlas. Krátké kliknutí následoval zvuk otvírající se kovové vstupní branky. Mladík vešel dovnitř a branka se za ním zavřela. Nacházel se v uzavřeném prostoru mezi vysokými ocelovými stěnami, nad ním se černalo nebe. Byl to malý dvorek, tak dva na tři metry. Za brankou, která se za ním uzamkla, zmizela ulice Roma. Náhle na něj zasvítla ostrá světla a na moment zavřel oči. „Vítejte,“ řekl kovový hlas, který jej před chvílí oslovil. „Budete si muset odložit kabát a zvednout paže. Potřebujeme dobře vidět vaše ruce. Brzy za vámi přijde zaměstnanec ostrahy. Musíte dbát jeho pokynů. Je to jasné?“

„Naprosto jasné.“

Člen ochranky v obleku a koženém kabátě vešel do uzavřeného prostoru dveřmi zabudovanými v jedné z pevných stěn a detektorem kovů přešel přes mladíkovu tělo. Pak detektor vsunul do kapsy kabátu a prohledal mladíkovy zvednuté paže, celá záda a rukama sjel po nohách až dolů. „Pojďte se mnou,“ řekl.

Mladík následoval ochranku do budovy, která vypadala jako velké skleněné akvárium. Byl požádán, aby si odložil kabát, sundal boty, opasek a hodinky. Pak byl instruován, aby si vyprázdnil kapsy a prošel velkým detektorem kovů. „Kde je váš pas?“ zeptal se člen ostrahy. „Nevidím tady žádný pas,“ pokračoval a hleděl na malou hromádku věcí, které mladík vyndal ze svých kapes.

„Svůj pas ukážu jenom nějakému důstojníkovi rozvědky,“ řekl.

„Bez pasu nepůjdete ani o krok dál,“ reagoval muž strohým a přísným tónem. „Ani nestačíte mrknout a budete zpátky na ulici.“

„Nechal jsem ho v hotelu, ale v peněžence mám řidičský průkaz.“

Muž otevřel peněženku, vytáhl dvě kreditní karty a řidičský průkaz, zaznamenal údaje do formuláře, který vytáhl ze šuplete pod pultem, znovu pohlédl na kreditní karty a vrátil je spolu s řidičským průkazem do peněženky. Kývl na druhého člena ochranky, který poté řekl: „Vezměte si svoje věci a pojďte za mnou.“

Postranními dveřmi vešli do budovy ambasády a kráčeli po dlouhé chodbě s neonovými světly. Kromě nich tam nikdo jiný nebyl a jejich kroky se k nim vracely ozvěnou. „Počkejte tady,“ řekl člen ochranky poté, co vešli do malé osvětlené místnosti, prostě

zařízené a bez jakýchkoliv zbytečností. Obsahovala pouze kovový stůl, dvě židle, malou lednici, která mladíkovi připomínala hotelový minibar, reliéf bělohlavého orla na stěně a americkou vlajku stojící v rohu.

2

Muž, který vešel do místnosti, vypadal na něco kolem padesátky. Měl na sobě tmavý oblek a prošedivělé vlasy byly trochu příliš dlouhé a neupravené. Přistoupil k mladíkovi, který napůl vstával ze židle, potřásl mu rukou a nenechal ho vstát. „Seďte, seďte, prosím.“

„Jmenuji se John Roberts a jsem zástupce konzula,“ představil se, odkašlal si a jen částečně zakrýval ironii ve svém hlase. Přímo před sebe položil na stůl poznámkový blok. „A jak vám mohu pomoci?“ zeptal se a najednou se mu rozjasnil obličej.

„Požádal jsem o rozhovor s někým z tajných služeb,“ reagoval mladík a zároveň se zhluboka nadechl, jako kdyby chtěl pokračovat.

„Tohle je ambasáda a všichni pracujeme pro ministerstvo zahraničí,“ řekl Roberts. „Ale mohu vás ujistit, že všechno, co máte na srdci, bude předáno konkrétní osobě, která by o tom měla vědět. Důvěřujte mi, uvolněte se a já vám budu schopen pomoci. Tady na konzulárním odboru se takovými záležitostmi běžně zabýváme, a to velice profesionálním způsobem. Nemějte obavy. Chtěl byste se něčeho napít?“

„Studenou vodu, minerální, pokud možno. Děkuji.“

Roberts přešel k malé lednici v rohu místnosti a vyndal z ní láhev vody a plastový kelímek. „Podívejte,“ řekl, „postup vyžaduje, abychom vám nechali srozumitelně a co nejpodrobněji vyplnit tyto formuláře.“ Otevřel jednu ze zásuvek stolu a vytáhl z ní stoh dotazníků tištěných na nazelenalých papírech. „Také bych chtěl, abyste mi předal všechny dokumenty, které máte u sebe – cestovní pas, řidičský průkaz, studentský průkaz, cokoliv máte...“ Ze stohu odebral několik listů papíru a přes stůl je přisunul před mladíka. „Vyplňte to. Není třeba spěchat. Potom si promluvíme. Já mám čas. Vy také. Dobře to vyplňte.“ Povzdechl si a opřel se do židle.

Mladík sáhl po formulářích, přejel je pohledem a náhle ochraptělým hlasem se zeptal: „Mohl bych dostat něco na psaní, prosím?“

3

Po hodině a čtvrt Roberts převzal vyplněné formuláře. Mladík se opřel o opěradlo židle a znovu se napil vody z kelímku. Byl bledý a vypadal hodně unaveně – na pokraji vyčerpání. Roberts zvedl sluchátko na své straně stolu, vytočil čtyři čísla a řekl: „Přineste nám konvici s kávou, prosím. Černou, silnou. Ano, teď.“ Listoval v papírech, které byly nyní vyplněné malým úhledným písmem. Samé podrobné údaje. Jména, adresy, telefonní čísla, jména rodičů, navštěvované školy počínaje tou základní,

akademická studia, místa zaměstnání, vojenská služba, známí lidé, koníčky, oblíbené knihy, členství v organizacích, společenské aktivity, cesty do zahraničí, příbuzní a přátelé, detaily, jména, data. „Dobrá...“, řekl, odložil formuláře na stůl, rozepl si vrchní knoflíček u košile, povolil kravatu a po chvilce zaváhání, kdy se znovu zahleděl na ty papíry před sebou, řekl: „Dobrá, Alone, začněme si povídat.“

„Abych byl upřímný,“ řekl Alon, když mu došlo, že Roberts čeká, až něco řekne, „abych tedy byl upřímný, tak poprvé jsem přemýšlel o tom, že vás navštívím asi před rokem a půl. Koncem roku 1981. Jak jsem právě napsal do těch formulářů,“ pokračoval s kývnutím k nazelenalým tiskopisům, „sloužil jsem jako velitel v hodnosti poručíka na malé námořní základně na pobřeží. Námořnictvo je sice malý vojenský útvar, ale přitom hodně důležitý. Téměř všechny operační plány Izraelských obranných sil zahrnují stanovisko i účast námořnictva – přepravu vojsk, pátrání a záchranu, zpravodajství a palebnou podporu, nebo i prostě připravenost odrazit reakci nepřítele z moře. Navíc jsme hráli hlavní roli v tehdejších operacích proti palestinským teroristům v Libanonu. Námořní komanda prováděla různé druhy operací téměř každý týden a aktivity celého armádního sboru se soustředily na každou z nich. Skutečně byl zapojen celý sbor. Takže i velitel pobřežní základny se těchto operací účastnil, někdy v podobě zvláštní mise, kterou musel uskutečnit, a někdy jen sledoval situaci pro případ nečekaného vývoje.“

A pokračoval dál: „Jsme přesvědčení, a opodstatněně, že abychom byli úspěšní – abychom brali v úvahu naprosto všechno a činili zasvěcená rozhodnutí, musíme vidět kompletní obraz.

Jasně, vždycky jsem nebyl informován o každém detailu, ale na mladého důstojníka, který velel malé a celkem nepatrné jednotce, jsem toho věděl hodně.“

Mladík se na chvíli odmlčel. Robertsem projel neznatelný třes, jak se pokusil znovu nabýt kontrolu, kterou na moment ztratil a nesoustředil se. Opět se zaposlouchal, a když si psal do bloku poznámky, tvářil se pozorně a se zájmem. Jelikož celá schůzka byla filmována a nahrávána skrytým audio-video systémem, nemusel si zapisovat každé slovo, ale zkušenost jej naučila, že se při takovýchto schůzkách vždycky získalo velké množství informací. Detaily byly někdy důležité, přestože se mohly obvykle považovat za nesouvisející a nevýznamné, proto se vyplatilo písemně zvýraznit různé body a odkazy. Později to pomáhalo při sepisování souhrnné zprávy. Také to bylo důležité pro toho, kdo přišel bez předchozího ohlášení, aby věděl, že je brán vážně a že jeho výpověď se zaznamenává. Kromě toho, něco ve způsobu, jak se tohle sezení zahájilo, naznačovalo, že se jedná o něco důležitého, že to ten člověk myslí vážně. Ještě nevěděl přesně proč. Snad to byla ta jeho upřímnost, jeho otevřenost. Skutečnost, že navrhoval jednoduchou a jasnou dohodu: Teď do mne dlouhodobě investujte a vyplatí se vám to. Mám potenciál. A o tomto potenciálu svědčí moje zkušenosti do současné doby – vojenská služba v důstojnické hodnosti, integrace do skupiny parlamentních poradců a také vynikající akademické výsledky na univerzitě. Z realizace vzájemné dohody budete s potěšením sklízet ovoce. Možná to bylo jeho sebevědomí, vědomý klid, s nímž překračoval hranici zrady a ledový pohled jeho očí, což dohromady způsobilo, že se Roberts na židli napřímil

a naslouchal pozorněji. Probudilo to v něm jakýsi skrytý instinkt, jemné chvění, příjemné evokativní vzrušení, pocit, o němž si myslel, že už nikdy znovu nepocítí.

„Jednoho dne jsem obdržel obálku s označením přísně tajné,“ pokračoval mladík. „Ten druh, co má v rohu vytištěné dva červené pruhy – jen pro moje oči. Jako velitel základny jsem měl povinnost obálku otevřít, prostudovat její obsah a uložit ji do svého osobního trezoru. Dokument nesl název „VELKÁ BOROVICE – NÁMOŘNÍ VÁLEČNÁ OPERACE“. Dokument vypracovala operační divize námořnictva a obsahoval podrobný popis rolí všech armádních jednotek v nadcházející válce. Šokovalo mě to. Prostě jsem nevěřil svým vlastním očím. Byl to plán na úplné převzetí Libanonu. Za tímto účelem zahrnovala role námořnictva zahájení obléhání přístavu v Bejrútu, dělostřelecké a raketové odstřelování cílů z moře, obranu zásobovacích tras, nasazení za účelem konfrontace syrských námořních sil na bojišti, připravenost čelit snahám teroristů proniknout do Izraele z moře – všechno, prostě všechno. Musím říct, že mi to dělalo starosti. A veliké starosti. Znepokojil mě rozdíl mezi prohlášeními, které se týkaly ochrany naší severní hranice před hrozbami teroristických útoků a na druhé straně ty megalomanské plány okupovat úplně celý Libanon a převzít kontrolu nad jeho hlavním městem. Viděl jsem to tak, a to navzdory svému tehdejšímu mládí a nezkušenosti, že se asi někdo zbláznil. Šílený plán. A ve chvíli zoufalství jsem si pomyslel, že vy – ano, vy – musíte o existenci takových plánů vědět. Že byste si uvědomili, že jsme se zbláznili. Že byste měli sílu nám v něčem tak hloupém zabránit.“

„A...“, zeptal se Roberts, „dělal jste s tím něco?“

„Zkopíroval jsem ten rozkaz a kopii jsem si také uložil v trezoru ve své malé kanceláři na základně. Později jsem ji skartoval. A ne, neudělal jsem nic, život šel dál a zřejmě jsem to v hlavě zasunul někam do pozadí. Uplynulo několik měsíců, přišel červen a válka začala. No a víte, tehdy už bylo příliš pozdě...,“ řekl a odmlčel se.

„Ano,“ řekl Roberts, „také vaše současná situace v Libanonu – jak bych to nazval – je komplikovaná.“

Mladík sedící proti němu zamrkal a patrně bezděky si rukou protřel oči.

„Od té války uplynuly už skoro dva roky,“ dodal Roberts. „Proč jste se k nám rozhodl přijít nyní?“

Alon, pobledlý v obličeji, váhal. Chtěl si nalít trochu vody z plastové láhve do kelímku vedle sebe, ale s rozpaky zjistil, že je prázdná. Roberts přešel k malé lednici, vyndal z ní druhou láhev vody a naplnil mu prázdný kelímek. Alon se na židli narovnal a řekl: „Jste nejsilnější supervelmoc na světě. Je možné, že to ještě nevíte, ale v ne příliš vzdálené budoucnosti, možná za méně než deset let, se rozpadne Sovětský svaz. Stále se zaměřujete na obrovskou vojenskou sílu Sovětského svazu, ale já se dívám na jeho ekonomiku. Ekonomika sovětské velmoci je prohnílá, nemocná, v troskách. Sovětský svaz se rozpadne a vy budete jediná světová supervelmoc. Dějiny,“ prohlásil s rozzářenýma očima, „dějiny se změní mnohem dříve, než si většina světa myslí. A my, my v Izraeli, vás potřebujeme. Potřebujeme vaši ochranu, vaši podporu, vaše vedení. Musíte nám pomoci, abychom si dokázali sami pomoci překonat naše strašné obavy a tendence k sebezničení. A já vám v tom chci pomoci. Jsem

mladý, jsem vynalézavý – hodně vynalézavý, pokud to o sobě mohu říct. Můžu to dotáhnout daleko. Už nyní jsem parlamentní poradce. Do roka budu ministerský funkcionář v úřadu jednoho z ministrů. Během deseti patnácti let bych mohl být váš muž na tom nejstrategičtějším postu. Budu tam, já to vím. Jsem bystrý a ambiciózní. A vy mi můžete asistovat při mém stoupání po tom kariérním žebříčku. Ved'te mne, nasad'te všechny své síly – samozřejmě diskrétně, aby o tom nikdo nevěděl. Investujte teď do mne a spolu to dotáhneme daleko.“

Mladík se nečekaně odmlčel. Jeho štíhlá postava vypadala sklíčeně. Tmavé oči se mu zúžily a Robertsovi připadaly šikmé a chladné. A Roberts se také najednou cítil vyčerpaný z té záplavy slov mladíka, který mluvil a mluvil a tolik se snažil prezentovat svou širokou perspektivu, svoji vyspělost a schopnost pragmaticky analyzovat globální procesy. Cítil, jak se mu za očima pomalu usazuje únava. Viděl jich už tolik, co byli stejní jako on. Snaživí. Podlézaví. Ale to samé, co mu znělo v podvědomí, mu našeptávalo, aby tu únavu setřásl a přemohl vyčerpanost. Možná – po tak dlouhé době, až příliš dlouhé době – mu štěstí konečně přihrálo eso.

Ozvalo se tiché zaklepání na dveře. Do místnosti váhavě vešel mladý muž v obleku s pečlivě učesanými vlasy. Byl viditelně nervózní. Nesl táč a na něm konvici s kávou, dva hrnky, malou konvičku s mlékem a několik malých sáčků s cukrem a umělým sladidlem. Roberts mu naznačil, aby položil táč na stůl. Mladík tak s třesoucíma se rukama učinil a tiše zamumlal: „Pane.“ Pak rychle odešel a tiše za sebou zavřel dveře. Zasraní kadeti, pomyslel si Roberts nezdvořile v duchu. Nosí kafe a je v tom tak

pomalý a vystresovaný, jako kdyby se chystal přejít hranici do východního Berlína. Už jsem na tyhle sračky moc starý.

4

Roberts věděl, že tohle je chvíle, kdy by měla schůzka skončit. Příchozí už neměl co říct a byl unavený. A on sám toho měl také dost. Potřeboval hlubší pochopení určitých věcí. A na to potřeboval čas. Čas pro sebe. Čas, během něhož myšlenky víří v hlavě takřka nazdařbůh, krouží a naráží jedna na druhou a potom rychle nabírají tvar a objem. Potřeboval dospět k té chvílce osvětlení. Kdo je tenhle mladík? Proč je ve skutečnosti tady? Co ho pohání? Co sleduje jeho mozek? Zdá se být bystrý a dělá dojem. A po čem touží jeho duše? Jak by mohl pomáhat? Jakou má zrovna teď cenu? Jaké má šance, že se v budoucnu stane někým opravdu významným, někým s reálným a důvěrným přístupem ke skutečným tajným informacím? Kolik, a pokud vůbec, se do něj může investovat? A než se vztah s ním stabilizuje, jak dlouho bude trvat jeho udržování a rozvíjení? Bude muset rozhodnout, zda má tenhle mladík nějakou cenu.

„Dobrá, nyní budeme muset skončit – tedy alespoň tohle sezení,“ řekl Roberts. „Všechno předám příslušným stranám. Někaký čas to může trvat, než vás budeme kontaktovat.“

Alon přikývl.

„Já nebo někdo v mém zastoupení se s vámi za nějaký čas spojí,“ pokračoval Roberts. „Já nebo někdo v mém zastoupení použije

jméno Alan Stone, dobře? Nesejdeme se s vámi v Izraeli – pokud to nebude nezbytně nutné. Až spolu budeme příště hovořit, sejdeme se na jedné z našich ambasád v zahraničí s tím, že budeme brát v úvahu vaše možnosti. Nejlépe v Evropě. V telefonu nebudeme používat slovo ‚ambasáda‘. Bude stačit, když řekneme ‚naše kancelář v Římě‘, ‚naše kancelář v Paříži‘ a podobně. Rozumíte?“

Alan polkl a kývnutím potvrdil, že rozuměl.

„Zopakujte instrukce, které jsem vám dal,“ řekl Roberts.

Mladík tak učinil sice zřetelně, ale náhle roztráseným hlasem.

„Pokud se sejdeme v Izraeli,“ řekl Roberts, „a šance jsou velice malé, jak jsem již řekl, pak se tak stane ve vestibulu hotelu Tel Aviv Hilton. Budete-li nás chtít kontaktovat, volejte na tohle číslo.“ Podal mu navštívenku s názvem obchodní společnosti a číslem v Hamburku. „Nevolejte z telefonu spojeného s vámi a vždycky se ohlaste jako David Mannheim. A povězte, že chcete hovořit s Alanem Stonem. Budeme vás kontaktovat. Buďte trpělivý. Může to nějaký čas trvat.“

Mladý muž vstal, měl prázdný výraz a chladný pohled. „Děkuji vám za čas, který jste mi věnoval,“ řekl a podal Robertsovi ruku. „Moc rád jsem se s vámi sešel – a doufám,“ dodal s úsměvem, dobře si vědom toho klišé, „že je to začátek nádherného přátelství.“

Muž, který se během schůzky představil jako Roberts, byl ve skutečnosti William Duke. Počkal, až návštěvník opustí ve společnosti ochranky místnost, vstal, protáhl si bolavá záda, prsty si pročísl vlasy a vrátil se do své kanceláře. Tam letmo pohlédl na fotografii své manželky a dětí na psacím stole a se zoufalým výrazem zkontroloval, kolik je hodin. Potom z jedné ze zásuvek vytáhl žlutý zápisník a začal sepisovat hlášení o schůzce, která před chvílí skončila.

V příloze jsou vyplněné formuláře obsahující kompletní údaje k dané osobě. Viz následující komentáře.

Inteligentní, vypočítavý, ví, co chce, odhodlaný.

Zdá se, že jej hlavně motivují peníze. Zajímá se o dlouhodobou spolupráci, která by mu zajistila stálý příjem. Pokud si bude skutečně zlepšovat své postavení v izraelském zřízení, jak to má v úmyslu, očekává se, že i jeho cena půjde v souladu s tím nahoru. I když je to ještě předčasné, lze v této chvíli vycházet z toho, že pokud bude jeho úsilí úspěšné a on se bude opravdu nacházet v místech moci a vlivu, pravděpodobně bychom mu rádi platili.

Dohoda, kterou nám daná osoba nabízí, odráží hlubokou míru cynismu, který na základě mého prvního dojmu tvoří významný aspekt jeho osobnosti.

Zdá se, že subjekt chce být součástí „něčeho“ většího, než je sám - skvělého národa, všemocné organizace a podobně. Odložíme-li lacinou psychologii, je třeba věnovat pozornost otázce jeho otce, který opustil rodinu v období mužova raného dětství (viz formuláře), a to se všemi emocionálními a finančními důsledky.

Subjekt zdůrazňuje, že jeho přístup k nám není v rozporu s nejlepšími zájmy jeho země, a to jak vzhledem ke skutečnosti, že jsme spojenci, tak proto, že v nás vidí „zodpovědného dospělého“ se schopnostmi, diplomatickou moudrostí a mezinárodním postavením, který ví, co je pro jeho zemi nejlepší – víc než sami její vůdci. Je důležité zachovat a rozvíjet tuto jeho myšlenkovou linii.

Jeho současná hodnota je zanedbatelná. Naším hlavním zájmem není vojenské zpravodajství, k němuž má přístup v rámci své služby u záloh, i když bychom mohli být příjemně překvapeni. A politické informace, do nichž je jako parlamentní poradce zasvěcen, nenabídnou o moc víc, než může náš personál na ambasádě získat otevřeně. Nicméně, post v úřadu jednoho z vládních ministrů – podaří-li se mu jej získat – může nabídnout nějaký skutečný potenciál.

Jeho opravdová hodnota se proto nachází někde v budoucnu. Neexistuje záruka, že se subjekt – ze všech lidí, a ne jiných mezi tisícovkami talentovaných jednotlivců toužících po postupu v izraelském politickém zřízení a státní službě – dostane na klíčové pozice, které nás opravdu zajímají. Nicméně musím v této fázi zdůraznit jeho silný tah na branku, chladnokrevnost, nedostatek skrupulí a působivé schopnosti jako faktory, které jsou nadějnou předzvěstí pro jeho úspěšný postup, který slibuje. Nejvýznamnějším faktem je to, že se nám subjekt už sám nabídl.

Myslím, že nemáme co ztratit, když na něj budeme pohlížet jako na dlouhodobou investici. Náš finanční vklad by měl být pro začátek skromný. Měli bychom mu vyplácet minimální částku, která by stačila na udržování vztahu a k motivaci postupovat dál pod naším vedením.

Duke odložil pero. Jeho návrh hlášení byl připravený. Uložil stránky do malého trezoru v rohu své kanceláře, zavřel těžké dveře, zamkl je klíčem, který si vytáhl z kapsy a otočil číselník.

Cestou domů do Parioli zastavil před kavárnou, kam měl ve zvyku zajít téměř každý den – na espresso ráno a na whisky večer. Kouskem bílé křídly, kterou vyndal z kapsy, nakreslil malou hvězdu na rozpadající se cihlovou zeď na rohu ulice. Dal signál. A nyní bude čekat na schůzku.

6

Čekal. Po upozornění svého řídicího důstojníka na potřebu schůzky vysedával William Duke tři po sobě následující večery v luxusním baru hotelu Hassler, díval se na kopule a kostelní věže města, popíjel šíleně předraženou whisky, trávil čas planými myšlenkami a vrhal znuděné pohledy na přicházející a odcházející hosty zařízení. Pokud se dnes večer neukáže, bude muset celý ten vyčkávací proces zopakovat přesně za týden v hotelu Grand Hotel de la Minerve u Pantheonu. Když před dvěma dny projížděl kolem své oblíbené kavárny, viděl kolem své bílé hvězdy, kterou tam zanechal na zdi, červený kruh. Jeho signál byl obdržen a potvrzen. Teď už musel jenom čekat. Duke byl rád, že v Římě pracuje sám. Jeho manželka chtěla zůstat ve Washingtonu, aby dál vedla svůj módní butik – překvapivě úspěšný a prosperující podnik, nebo alespoň takový, jenž neskončil jako její předchozí podnikatelské snažení, které po sobě zanechalo stále aktuální

velkou díru na společném bankovním účtu. Obě jejich děti už byly dospělé a na vysokých školách – Patty na Severodakotské a Greg na Michiganské. Potřeboval plat za službu v zahraničí, aby je mohl podporovat a také aby financoval extravagantní životní styl své ženy. Jejich vztah už se dávno stal pouhým obchodním uspořádáním. Vřelost a intimita se vytratily – stejně jako před tím i láska. Mohlo by se to, co dříve měli, vůbec nazývat láskou?

Zavřel oči a vybavil si jejich první společnou noc v tom ponurém motelu u dálnice na sever od St. Louis. Vzpomněl si, jak byla krásná, na její blond vlasy, na zuby tak neskutečně bílé, na její sladký úsměv. Když ji vyzvedl, tak na sobě ještě pořád měla dres roztleskávačky z lexingtonské Lafayettovy střední školy. Vypadala jako závan čerstvého vzduchu. On, coby voják propuštěný z armády, právě ukončil šestiletou službu důstojníka vojenské rozvědky, většinou v Darmstadtu v západním Německu. Za čtyři týdny se měl hlásit u CIA ve Washingtonu ohledně další série testů poté, co již v kancelářích agentury ve Frankfurtu absolvoval pohovor a předběžné prověření. Pomyslel si, že od té doby už uplynulo hodně let. Bezděky si pohrával s uzlem na kravatě a pak si uhladil prošedivělé vlasy. Jeho tajemství, jeho strašné soukromé tajemství, jej hřálo u srdce a měl pocit, že tady, ve svém malém království hříchu, je pánem svého vlastního osudu – daleko od manželky, jejíž zuby byly vskutku stále bílé, ale ten úsměv nebyl sladký už celé roky; daleko od náročných dětí; a daleko od svých arogantních šéfů. U CIA už pracoval přesně dvacet šest let a již nějakou dobu mu šéfovali lidé prakticky o polovinu mladší. Uvázl u povinností poradce vedoucího oddělení a sledoval, jak ostatní přijímají kredit za jeho skromné úspěchy. Vybavil si svého

otce, který celý svůj život pracoval v ocelárně v Pittsburghu, a v duchu si řekl: *Do prdele, pomáhal budovat Ameriku o nic míň než všichni ostatní a možná i víc. Během druhé světové války sloužil dva a půl roku v Pacifiku - mariňák, řadový voják, ale spolehlivý a statečný. Ano, i on si zasloužil kredit, ne méně než všichni ostatní; ale co dostal na oplátku?*

Duke zahnal ty myšlenky, které mu čas od času vytanuly na mysli. Často ho pronásledoval obraz umírajícího otce postiženého plicní chorobou. Během posledních měsíců svého života už to nebyl ten statný a veselý muž, jakým dřív býval. Ležel doma, v ulici Jefferson 515, ve své posteli, bledý a hubený a zdálo se, že se prostě před očima ztrácí. Nemocnice byla příliš drahá a zdravotní pojištění zmizelo společně s krachem ocelárny. Jeho otec, dusící se a lapající po dechu, zabíral na světě stále menší prostor. Vzpomněl si na svůj tehdejší vztek. Neodpracoval si táta svůj férový díl? A přesto se zdálo, že na něj svět hledí jako na bezvýznamnou částičku prachu. Když otec zemřel, bylo mu třicet šest. A otci bylo šedesát jedna, jen o nějakých deset let víc, než kolik je nyní jemu. Je pohřben na katolickém hřbitově mezi vysokými a hustě rozmístěnými náhrobními kameny, které byly zarostlé mechem a předčasně zčernaly. Nerad ten hrob navštěvoval. Chvěl se zimou ve stínu zchátralé fabriky, která stínila slunečním paprskům a barvila místa hřbitova temnými modrými a fialovými fleky.

Jako vždycky se mu rozbušilo srdce, když Gunther vešel do baru. Na město padla noc a bledě osvětlená kopule baziliky svatého Petra vypadala jako jasné a beztižné nebeské těleso vznášející se na tmavé obloze. Duke vstal, když k němu Gunther přicházel.

Na Guntherově tváři se rozzářil široký úsměv, potřásl si s Dukem rukou a zároveň si jej přitáhl blíž a vřele jej objal. Volnou rukou ho silně poplácal po rameni. „Jsem rád, že tě vidím, opravdu rád,“ prohlásil radostně Gunther; a Duke, jenž měl strach, že se na ně teď dívá celý bar – a nejen bar, ale celý svět – si připomněl, co mu Gunther řekl už snad tisíckrát: *Chovej se normálně, chovej se jako obyčejný chlapík. Všichni budou poslouchat, jen když budeš šeptat. Máš radost, že mě vidíš? Ano? Tak se raduj! Obejmi mě! Hlasitě mě vítej. Jsme dva přátelé, kteří se nevidí moc často, a konečně jsme si na sebe udělali čas.* Tišším hlasem by řekl, *mám tě rád, to víš, ne? Nehleď na náš „obchodní“ vztah, opravdu cítím, že jsme rodina.* Spřízněné duše, řekl by, aby to neznělo příliš dramaticky nebo aby se necítil příliš trapně. A Duke měl skutečně pocit, že Gunther prostě není jen další spojka, kterou mu osud naslepo přihrál. Před Guntherem spolupracoval i s jinými a věděl, že přijde den, kdy Gunther také přijde – v jakési sváteční náladě a s nádechem správné dávky lítosti – aby mu řekl, že nadešel čas, aby se posunul dál, že jej přeložili na jiné bojiště nebo že byl jmenován do vyšší pozice na ředitelství a že on, Duke, nemá na výběr a musí holt poznat nového řídícího důstojníka. Ale ještě by řekl, že bude i nadále monitorovat jeho pokrok a z dálky se bude pyšnit jeho významným přínosem – protože co máme v tomhle zatraceném životě, kdyby nebylo pár lidí, kteří nám nejsou lhotejší a s nimiž máme skutečný a srdečný vztah, který nevymizí, ani když se často nevidáme, ani když nás život vede opačnými směry?

Tohle všechno věděl, ale přesto měl pocit blízkosti a opravdového přátelství a doufal, že čas, kdy si dá s Guntherem sbohem, je v co možná nejvzdálenější budoucnosti.

Gunther usedl proti němu do křesla a spokojeně si oddychl. „Měl jsem dlouhý a perný den,“ řekl, jako kdyby Dukeovi sděloval nějaké tajemství. „Potřebuji drink,“ pokračoval a rukou přivolal číšníka. Objednal si whisky Lagavulin, sklenici sodovky a zeptal se Dukeho, zda si ještě něco dá. Duke požádal také o Lagavulin a k tomu espresso; měl rád hořkou chuť kávy, kterou v tomto baru podávali, a hlavně mu chutnaly malé sladkosti, které ke kávě nosili na talířku. Pomyslel si, že je to určitě nejdražší espresso na světě, ale cena zahrnovala výhled, klidné prostředí, a navíc to vše platil Gunther. Byly to výdaje, které si žádalo promazávání kol revoluce, že ano? Byla to sarkastická ironie, jež se mu někdy vloudila do myšlenek a otravovala je.

„Tak co máš na srdci, můj milý pane?“ zeptal se Gunther po chvíli, když už se uvolnil a pohodlně usadil v koženém křesle. „Copak se stalo, že to nemohlo počkat na naše pravidelné setkání?“ dodal k Dukemu s dosud neznámou ostrostí. „Jen abychom si to ujasnili. Pokud mě zavoláš na zvláštní schůzku, musím předpokládat, že k tomu máš dobrý důvod. Neber to tak, že si stěžuji nebo něco podobného, ano? Jsem ti vždycky k dispozici; přijdu, kdykoliv mě potřebuješ.“

„Podívej,“ řekl Duke, „je možné, že o nic nejde, ale stalo se něco, co aktivovalo – jak bych to řekl – probudilo jakýsi instinkt, smysl, který je bohužel dost utlumený díky všem těm kravinám, co mi ti idioti dávají dělat.“

Gunther přikývl a v jeho čích se zračilo pochopení, jako kdyby chtěl říct, že Duke není jediný, jehož nadřazení nejsou moc chytrí, a že i on během let pracoval pro lidi, kteří to neměli v hlavě dost srovnané.

Duke pokračoval: „Minulé pondělí se ukázal jeden chlapík. Bylo na něm něco neobvyklého, něco, čím se lišil od té známé nekonečné kolekce inteligentních žvanilů a podvodníků, co nám klepou na dveře. Nějaký izraelský chlap, vysoce inteligentní, dost chladný a klidný, že až člověku vstávají vlasy na hlavě. Člověk, který už se rozhodl prodat svoji duši. Zbývá jen vyřešit jeho cenu. Nabídl nám dlouhodobou spolupráci. Máme do něj investovat a on uspiší postup ve své kariéře a průběžně nám splatí naši investici. Za pár let nebo i mnohem později. Přichází jich docela dost se stejnými nabídkami, i když nejsou schopni vyjádřit se tak jasně a vědomě. Ale z tohoto chlapíka mám dojem, že když bychom se tomu správně věnovali, nebyly by naše investice marné. Podívejte, pokud o to nemáš zájem, předám o něm podrobnosti na centrálu v Langley. Stejně budu muset sepsat nějaké to hlášení. Ale jestli do toho chceš jít, můžu to s Langley zahrát do ztracena.“ Duke poslední věty pronášel se zamyšleným výrazem.

Gunther přivolal číšníka, který stál vzadu za barem ve fialové uniformě, která ladila se sametovou stěnou za ním, a objednal si další sklenku whisky. Oceňoval Dukeho intuici, ale chtěl lépe pochopit, odkud se bere jeho víra ohledně toho neznámého chlapíka. Jeho organizace by se v té operaci angažovala pouze tehdy, pokud by byla její potenciální hodnota posouzena jako obzvláště vysoká. Ne každý Izraelec ochotný pracovat s Američany by byl také ochotný spolupracovat s východoněmeckou tajnou službou. Ve skutečnosti byla taková šance hodně malá. Vybudování vztahu s takovým člověkem a udělat z něj opravdového agenta by vyžadovalo nákladné a složité vedení pod cizí identitou, americkou identitou, a jít do takové investice by se vyplatilo, jenom když by

budoucnost slibovala skutečnou návratnost. Požádal Dukeho, aby rozvedl své setkání s daným mladíkem, aby nevynechal žádné podrobnosti, a zejména, to zdůraznil, chtěl slyšet jeho postřehy a dojmy ohledně mužova charakteru vzhledem k jeho pohnutkám. Také chtěl znát Dukeho názor na budoucnost, jak by viděl takovou operaci za pět, za deset let.

Gunther měl schopnost dělat to, co Dukeho nadřízení u CIA už dávno zapomněli. Na rozdíl od nich neviděl Dukeho jako starého, unaveného psa neschopného naučit se novým kouskům, ale místo toho uměl požádat o jeho radu, vážil si jeho názorů a naslouchal mu. Dokázal upřímně ocenit jeho úsudek. A za těchto podmínek a v takovéto atmosféře Duke jen kvetl. Předložil svůj případ detailním a dobře připraveným způsobem, odděloval fakta od odhadů a ponechával volnost svojí představitosti. Čerpal ze svých zkušeností z malování většího obrazu širokými a směkými tahy štětce, přesto zároveň dbal na to, aby nezanedbal jemnější detaily, nepatrná místa světla a stínu, průsvitné nánosy barvy. Byl to inteligentní důstojník a v přítomnosti Gunthera, a v podstatě i s ním, byl jakýmsi umělcem, snad dokonce i trochu básníkem, tím, kdo dokáže hledět do budoucnosti.

Když Duke dokončil svoje hlášení, Gunther několik minut mlčel, než znovu promluvil. „Doporučím, aby se do toho šlo,“ řekl. „Rozhodnutí bude samozřejmě na centrále v Berlíně, ale rozhodně to doporučím. Může to trvat nějakou dobu,“ upozornil, „a ty to budeš muset ze své strany řídit delikátně. Do Langley sepiš stručné a banální hlášení. Dej jim na vědomí, že máš dojem, že se nejedná o nic víc než o chamtivého podvodníka se symptomy slabé inteligentní závislosti. Avšak zdůrazni, že

konečné rozhodnutí je na nich. A ještě jedna věc,“ dodal Gunther po chvilce přemýšlení, „pošli jim v tom hlášení špatné telefonní číslo. Přehod' v něm pár čísel. Vždycky to můžeš svést na písáčku v šifrovací kanceláři... Při troše snahy jej vždycky můžou dohledat, když budou chtít. Přes telefonní centrálu v parlamentu nebo mu jednoduše můžou zaklepat doma na dveře,“ řekl napůl s úsměvem. „Ale když nebudou mít nějaký konkrétní důvod, aby se k němu dostali, tak vyhraje jejich lenost a pracovní vytížení. Ty samozřejmě víš, že tě nebudu schopen informovat, pokud se s ním rozhodneme pokračovat dál. Když se jedná o operace, které by se mohly změnit v něco speciálního, pak je obzvlášť důležité zachovat od začátku vysoký stupeň diskrétnosti. Od tebe ale budeme potřebovat aktuální informace – pokud se vaši chlapci přece jen rozhodnou něco s ním podniknout. Nejlepší je, když se chyby dělají někde jinde, a nikoliv naším přičiněním, příteli,“ řekl Gunther veselým tónem. Najednou měl zvlhlé oči. „Jsi opravdu výjimečný. Škoda, že až moc našich důstojníků se ti nevyrovná inteligencí, zkušenostmi a schopností rozumět lidské duši. Je fajn mít tě na naší straně.“

Gunther vstal, přistoupil k Dukemu a vřele jej objal. „Jsem rád, že jsme se sešli; neděláme to dost často,“ řekl, poodešel pár kroků od Dukeho, rozloučil se a vykročil k východu. Cestou mu zamyšleně mával na rozloučenou.

CENTRÁLA STASI, VÝCHODNÍ BERLÍN, 1983

Gunther – křtěný jménem Werner, ale téměř všemi, kdo jej u Stasi znali, nazýván svým krycím jménem – vrazil do úřadovny ředitele zahraniční špionážní divize Stasi, hlavního direktorátu rozvědky. Ve vstupní hale si pověsil mokrou bundu, s nepopíratelnou radostí si ohřál ruce nad hlučným topným tělesem, zamrkal na Hannelore, mladou úřednici sedící jako vystrašený králík u svého stolu v rohu, a vtiskl hlučný polibek na tvář Marlene, hlavní sekretářky, přičemž tiše zamumlal: „Voníš tak pěkně, Marlene. Štěstí, že nedělám na centrále; byl bych z tebe blázen a musel bych odložit stranou všechny státní záležitosti, jen abych byl pořád u tebe.“ Marlene se začervenala a lehce ho plácla po ruce. „Jsi samé řeči a žádné činy, Wernere,“ řekla. „Jsi strašně velký mluvka a jen ničemný playboy. Naštěstí pro tebe jsi dobrý v tom, co děláš. Jinak by ti ta tvoje velká pusa a západní manýry, které sis osvojil, zajistily nanejvýš práci někde v archivu. Pokud by tě ovšem neposlali někam na sever Sibíře. A tam, jak víš, jsou zimy hodně dlouhé,“ dodala důrazně s vážným výrazem. „Tak dost, už dost s tím drsným přístupem,“ reagoval Gunther s úsměvem a koutkem oka se podíval na Hannelore, která se na své židli ještě víc zmenšila, ale svýma velkýma očima jej s očividným úžasem nepřestávala sledovat. „Kdybych jen měl u tebe šanci, udělal bych cokoliv...“ řekl a nechal svoje slova vyznít do ztracena jako někdo, kdo ví, že to nemá smysl – neboť Marlene se nikdy neprovdala a od svých dvaceti let zasvětila svůj život službě státu a straně. Už

téměř třicet osm let byla ta organizace, tak hrozná a zastrašující, jakou byla, příjemkyní jejího nefalšovaného obdivu, loajality a lásky – pokud ovšem něco podobného lásce vůbec zůstalo v její vyprahlé a zchřadlé duši, tak to bylo bezpochyby rezervováno pro Markuse, legendárního šéfa zahraniční rozvědky. A Markus, který právě vyšel s rozzářeným úsměvem ze své kanceláře, popadl Gunthera do pevného objetí. „Pane!“ řekl Gunther; a Markus jej políbil na obě tváře a na celou místnost oznámil: „Tohoto muže miluji jako svého bratra!“ Hannelore to všechno vpíjela svýma šedýma očima a Marlene se opět pilně vrátila ke své hromadě papírových desek na stole.

8

Markus a Gunther se usadili do dvou ošoupaných a vybledlých křesel v rohu Markusovy kanceláře, která byla stálým zdrojem překvapení co do svých skromných rozměrů a jednoduchého kancelářského nábytku. Vedle nich na nízkém stolku stály šálky s horkým čajem a každý měl v ruce malou sklenku s čirou pálenkou. Byla to schůzka dvou mistrů. Když šlo o chápání lidské duše, o slabosti a touhy člověka, byli to bezkonkurenční umělci. Gunther, zasloužilý dlouholetý terénní operativec, byl požehnán vrozeným talentem, který si pěstoval a vybrousil během dlouhých let při identifikacích, verbování a řízení agentů. Markus, jenž v podstatě začínal jako politický teoretik a rychle vystoupal na vysoký post, který nyní zastával v pouhých absurdních

čtyřiaadvaceti letech, měl dar od boha. Ztělesňoval vzácnou směsici citlivosti a krutosti, soucitem zoceleným chladným odhodláním. Jeho hluboké a intuitivní chápání temného světa agentů – špiónů, kteří zrazují svou zemi a národ – nebylo založeno na osobních zkušenostech, nýbrž spíš na jedinečné schopnosti získat informace o psychice agentů z intuice a hlášení svých lidí. Vždycky dokázal stanovit motiv za ochotou konkrétního jedince prodat svoji duši a loajalitu – peníze, láska, uznání, někdy také touha po pomstě, nebo prostě vzrušení z dobrodružství. Markus i Gunther byli vysocí důstojníci tajných služeb východního Německa, které bylo a stále zůstávalo nejen spojencem, ale i věrným služebníkem Sovětského svazu. Oba měli vojenské hodnosti – Markus byl generálem a Gunther plukovníkem. Ale oblékali si své sváteční uniformy zdobené zlatými šňůrami a vojenskými vyznamenáními pouze na několik zvláštních událostí v roce, většinou na stranické akce, kde se vyžadovala jejich účast. Navzdory jejich sdílenému odporu k formalitám a zbytečným okázalostem a poměrům se oba naprosto ztotožňovali se svou zemí. Oba věděli, že toho skvělého a historického triumfu nad fašismem mohlo být dosaženo pouze díky neutuchajícímu obětování, statečnosti a odvaze komunistických věrných. Navzdory jejich občasnému remcání ohledně stranické byrokracie, jejímu konzervativnímu postoji a náhodně brutalitě nezapomínali na úžasné úspěchy, obrovský pokrok, k němuž došlo, ale hlavně na nesmírnou sílu ducha, jenž vštípl socialistickou ideologii do mas, do běžných lidí, kteří jsou tou pravou solí země. Avšak především milovali svoji profesi, kterou považovali jednak za poslání a jednak za formu složitého umění. Milovali tu nekonečnou válku mozků se

svými nepřáteli na Západě, neustálou práci s armádou agentů, které získali na svoji stranu, a záležitosti svých tajných zájmů. A tak klidně a v kamarádkém duchu založeném na letité práci a skutečném přátelství ti dva diskutovali o izraelském mladíkovi, jenž zaklepal na americké dveře a mohl by být takzvaně zralý ke sklizni – pokud by byl zájem.

Co se týče Izraele, tak dosud byl postoj východoněmeckého vedení neutrální, jako kdyby neexistovala spojitost mezi aktivitami palestinských organizací, které východní Německo financovalo, a státem, s nímž bojovaly. V důsledku toho měly východoněmecké tajné služby jen malý zájem o informace z Izraele a izraelský mladík by neučinil vůbec žádný dojem na samotnou Stasi či stranické vedení v Berlíně. Ale jak Gunther, tak Markus věděli – jeden na základě intuice, druhý s absolutní jistotou – že vysoce postavený subjekt v Izraeli by určitě vyvolal nemalý zájem mezi velkými bratry v Lubjance, centrále KGB v Moskvě. Protože pokud šlo o Moskvu, Izrael byl již úplně jiný příběh. Ve všech těch mocenských bojích probíhajících mezi KGB a Stasi bylo jasně vidět, která z těch dvou organizací je větší, silnější a zkušenější. Nicméně na profesionální úrovni mezi sebou tyto dvě organizace soutěžily – třeba ne otevřeně, ale určitě ne úplně skrytě. V několika případech sklídila zahraniční divize Stasi úspěch tam, kde KGB selhala. Díky západnímu Německu byli východní Němci ve výrazné výhodě. Sdíleli národní identitu, stejný jazyk, rodiny žijící na obou stranách hranice, stejné dějiny a také se podíleli na zločinech během války – to všechno byly faktory, které Stasi dávaly v západním Německu převahu při trvajícím soutěžení mezi těmito organizacemi. Když se Markus